

PLENUL CONSILIULUI CONCURENȚEI

DECIZIE

**Nr. ASS-100
din 19.12.2019**

mun. Chișinău

Plenul Consiliului Concurenței,
acționând în temeiul art. 41 al Legii concurenței nr. 183/2012, art. 12 și
art. 20 al Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, Hotărârii
Parlamentului privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului
Concurenței nr. 331 din 30.11.2018,

analizând raportul privind monitorizarea schemei de ajutor de stat existent
referitor la acordarea subvențiilor instituțiilor publice teatrale și concertistice,
inclusiv materialele anexate,

A CONSTATAT:

I. CONTEXTUL MĂSURII

1. Cu referire la art.341 al Acordului de Asociere între Republica Moldova pe de o parte, Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale acestora, pe de altă parte, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de aliniere a schemelor de ajutor de stat existente la acquis-ul Uniunii Europene în materie de ajutor de stat.
2. Conform prevederilor art. 3 al Legii nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, ajutor existent este ajutor de stat, respectiv schemă de ajutor de stat sau ajutor individual, care exista înainte de intrarea în vigoare a legii menționate.
3. Raportat în conformitate cu prevederile art. 19 alin. (3) al Legii nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, furnizorul ajutorului de stat urmează să prezinte Consiliului Concurenței toate informațiile necesare pentru Registrul ajutoarelor de stat.
4. Potrivit prevederilor art. 20 din Legea nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, Consiliul Concurenței are obligația să monitorizeze ajutoarele de stat existente în derulare pentru a verifica respectarea prevederilor actelor juridice în baza cărora acestea au fost acordate. Totodată, în conformitate cu art. 12 al aceleiași legi, dacă în urma activității de monitorizare a unui ajutor de stat existent Consiliul Concurenței constată că ajutorul existent nu mai este

compatibil cu prezenta lege, acesta îi cere furnizorului să ia măsurile necesare pentru a elimina incompatibilitatea respectivă.

5. Unul din obiectivele specifice ale Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017–2020 (aprobat prin Legea nr. 169 din 20.07.2017, publicat în Monitorul Oficial nr. 301-315/533 din 18.08.2017) este reducerea nivelului general al ajutoarelor de stat, astfel încât acest indicator să constituie mai puțin de 1% din PIB.
6. În urma monitorizării acestei măsuri de sprijin a fost constatată abrogarea art. 17 din Legea nr. 1421/2002, în care era prevăzută modalitatea de acordare a subvențiilor teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice de stat, în proporție de până la 80% față de cheltuielile totale pentru instituțiile naționale și pentru restul instituțiilor în proporție de 60% din cheltuielile aferente activităților pe parcursul anului financiar.
7. Conform art. 3 alin. (1) din Legea nr. 139/2012, prin ajutor nou înțelegem orice ajutor de stat, respectiv orice schemă de ajutor de stat sau orice ajutor individual, care nu este un ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente. Reieșind din cele menționate, dat fiind faptul că s-a abrogat art. 17 din Legea nr. 1421/2002, această măsura de sprijin a fost modificată devenind o schemă nouă de ajutor de stat.
8. Curtea Europeană de Justiție, în cauza C51/74PJ van der Hulst's Zonen vs Produktschap voor Siergewassen, 1975, menționează faptul că pentru ca un ajutor să fie considerat nou este necesar ca ajutorul să se fi modificat substanțial sau condițiile inițiale de acordare au fost modificate: *„Ca de exemplu, atunci când se modifică obiectivul urmărit, modalitatea de stabilire a ajutorului, întreprinderea sau entitățile afectate sau, în general, sursa finanțării.”*
9. În acest sens, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a notificat măsura de sprijin, în temeiul art. 8 din Legea nr. 139/2012, completând formularul general de notificare prin intermediul Sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat”, notificarea devenind efectivă din data de 01 noiembrie 2019.
10. Comunicatul privind examinarea notificării a fost plasat pe pagina web a Consiliului Concurenței în data de 4 noiembrie 2019, în conformitate cu prevederile art. 11 alin. (2²) din Legea nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional și în conformitate cu prevederile art. 18 alin. (1) din Legea nr. 139 din 15 iunie 2012 cu privire la ajutorul de stat.

II. BAZA LEGALĂ PENTRU ACORDAREA MĂSURII DE SPRIJIN

- a) Legea nr. 1421 din 31.10.2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice (în continuare Legea nr. 1421/2002).
- b) Legile bugetului de stat pe anii 2011-2018.
- c) Hotărârea de Guvern nr. 1242 din 15.10.2003 despre unele măsuri de implementare a Legii cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice.

- d) Hotărârea Guvernului nr. 271 din 09.04.2014 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020” și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia
- e) Regulamentul privind evaluarea ajutoarelor de stat pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 3 din 08.09.2016 cu privire la aprobarea unor acte normative privind evaluarea ajutoarelor de stat sectoriale.
- f) Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 1 din 30 august 2013.

III. BENEFICIARIII MĂSURII DE SPRIJIN

11. Potrivit art. 3 din Legea nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, beneficiar al ajutorului de stat este orice persoană fizică sau juridică independentă, angajată într-o activitate economică ce constă în oferirea de bunuri sau servicii pe o piață.
12. Conform informațiilor din notificare și din formularele de raportare, pentru anii 2011-2018, prezentate de furnizor, beneficiarii sunt 16 instituții teatrale și organizații concertistice de stat, dintre care:
 - a) *Instituții publice concertistice:*
 - 1) Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”.
 - 2) Sala cu Orgă.
 - 3) Ansamblul Național Academic de Dansuri Populare „JOC”.
 - b) *Instituții publice teatrale:*
 - 1) Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”, mun. Chișinău.
 - 2) Teatrul Național „Mihai Eminescu”, mun. Chișinău.
 - 3) Republican „Luceafărul”, mun. Chișinău.
 - 4) Teatrul Național „Eugene Ionesco”, mun. Chișinău.
 - 5) Teatrul Dramatic Rus de Stat „A. P. Cehov”, mun. Chișinău.
 - 6) Teatrul Republican de Păpuși „Licurici”, mun. Chișinău.
 - 7) Teatrul „Alexei Mateevici”, mun. Chișinău.
 - 8) Teatrul Național de Stat „Vasile Alecsandri”, mun. Bălți.
 - 9) Teatrul Republican Muzical-Dramatic „B. P. Hasdeu”, mun. Cahul.
 - 10) Centrul de Cultură și Artă „Ginta Latină”, mun. Chișinău.
 - 11) Teatrul Dramatic de Stat pentru Tineret „S uliți Roz”, mun. Chișinău.
 - c) *Întreprinderi de Stat:*
 - 1) Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert”.
 - 2) Teatrul epic de etnografie și folclor „Ion Creangă”.
13. Întreprinderile menționate, pe lângă obiectivul de promovare a culturii și de satisfacere a cerințelor culturale ale societății, întrunesc activitatea de creație, de producție, economică, tehnică, științifică și de instruire în vederea creării și prezentării în fața publicului a spectacolelor muzicale, a programelor de concert, desfășurării altor activități culturale de masă, astfel întrunind calitatea de beneficiar al ajutorului de stat în sensul Legii nr. 139/2012.

IV. DESCRIEREA MĂSURII DE SPRIJIN

14. Conform art. 16 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1421/2002, sursele de finanțare a teatrelor, circurilor și a organizațiilor concertistice de stat sunt subvențiile de la bugetul de stat sau de la bugetul local.
15. Măsura de sprijin notificată de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării constă în acordarea subvențiilor teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice de stat care sunt direcționate pentru salarizare și plata contribuțiilor sociale și medicale.
16. Potrivit Ministerului obiectivul primar pentru acordarea acestei măsuri de sprijin este ajutorul sectorial în funcție de sectoarele de activitate ale economiei naționale, și anume sectorul cultură și conservarea patrimoniului.
17. Măsura respectivă de sprijin este acordată, anual, de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării care este fondatorul teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice de stat, de la bugetul de stat prin legea bugetară anuală începând cu anul 2011.
18. Potrivit informației prezentate de Minister, la etapa actuală, are loc procesul de elaborare a proiectului de hotărâre de Guvern *pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1242/2003 despre unele măsuri de implementare a Legii cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice* cu introducerea Anexei nr.3, și anume a Regulamentului cu privire la modul de susținere financiară a teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice.

V. EVALUAREA MĂSURII DE SPRIJIN PRIN PRISMA EXISTENȚEI AJUTORULUI DE STAT

19. Potrivit art. 3 din Legea nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, ajutorul de stat este o măsură de sprijin care întrunește cumulativ următoarele condiții:
 - a) este acordată de furnizor din resurse de stat sau din resursele unităților administrativ-teritoriale sub orice formă;
 - b) conferă beneficiarului un avantaj economic care nu ar fi fost obținut în condiții normale de piață;
 - c) este acordată în mod selectiv;
 - d) denaturează sau riscă să denatureze concurența.
20. În continuare măsura de sprijin va fi examinată prin prisma celor 4 condiții stipulate mai sus.
 - a) **Este acordat de furnizor din resurse de stat sau din resursele unităților administrativ - teritoriale sub orice formă**
Sursele de finanțare provin de la bugetul de stat care ulterior sunt repartizate de către fondator pentru fiecare instituție publică teatral-concertistică, prin urmare măsura de sprijin este acordată din resursele de stat.
 - b) **Conferă beneficiarului un avantaj economic care nu ar fi fost obținut în condiții normale de piață**
Subvențiile care urmează a fi acordate întreprinderilor reprezintă resurse

financiare nerambursabile, avantaj care nu ar fi fost oferit în condiții normale de piață unde beneficiarul unei surse financiare se angajează să achite un cost în schimbul dreptului de a gestiona resursele financiare respective.

c) Acordată în mod selectiv

Caracterul selectiv al acestei scheme de sprijin rezultă din faptul că măsura de sprijin se referă la sectorul cultură și conservarea patrimoniului, astfel întreprinderile din alte sectoare ale economiei nu beneficiază de subvențiile respective. Totodată, pct. 39 din Regulamentul teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1242/2003, stabilește că, teatrele, circurile și organizațiile concertistice private nu beneficiază de subvenții de stat. Criteriul selectivității este întrunit datorită faptului că, întreprinderile private nu beneficiază de subvenții respective în temeiul hotărârii de Guvern menționate.

d) Denaturează sau riscă să denatureze concurența

Pentru a se considera că ajutorul denaturează concurența este suficient ca ajutorul să ofere beneficiarului un avantaj prin scutirea de cheltuieli pe care, în caz contrar, acesta ar fi trebuit să le suporte în cursul operațiunilor economice curente (*Hotărârea Curții de Justiție din 3 martie 2005, Heiser, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, punctul 55*), or, în cazul dat, statul acordă un avantaj financiar unui beneficiar într-un sector liberalizat în care există sau ar putea exista concurență.

Totodată, luând în vedere informația prezentată de Minister potrivit căreia serviciile teatral-concertistice sunt prestate inclusiv, de prestatori privați se constată întrunirea criteriului privind denaturarea concurenței.

21. Ținând cont de cele de mai sus, întrucât sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 139/2012, măsura de sprijin notificată în cadrul schemei pentru teatre, circuri și organizații concertistice de stat, reprezintă o măsură de ajutor de stat.

VI. EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII AJUTORULUI DE STAT

22. Evaluarea compatibilității ajutorului de stat cu mediul concurențial normal va fi efectuată în baza actelor normative adoptate de către Plenul Consiliului Concurenței pentru fiecare categorie de ajutor de stat prevăzut la art. 5 alin. (1) din Legea nr. 139/2012, în cazul dat fiind aplicabil Regulamentul privind evaluarea ajutoarelor de stat pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 3 din 08.09.2016 cu privire la aprobarea unor acte normative privind evaluarea ajutoarelor de stat sectoriale.
23. Potrivit pct. 9 din Regulamentul privind evaluarea ajutoarelor de stat pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului¹, Consiliul Concurenței evaluează ajutoarele de stat pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului acordate sub formă de ajutoare pentru investiții și ajutoare de exploatare.

¹ În continuare Regulamentul menționat.

24. Reieșind din informația prezentată de Minister, subvențiile acordate beneficiarilor sunt destinate acoperirii salariilor și contribuțiilor sociale și medicale aferente personalului care lucrează pentru instituția culturală sau situl de patrimoniu sau pentru un proiect, reprezentând astfel costuri eligibile pentru exploatare în sensul prevederilor pct. 11 din Regulamentul menționat.
25. La evaluarea ajutoarelor de exploatare, potrivit pct. 14 din Regulamentul menționat, în cazul ajutoarelor care nu depășesc 20 milioane lei, Consiliul Concurenței va evalua și stabili valoarea maximă a ajutorului în mărime de 80% din costurile eligibile.
26. Potrivit estimărilor efectuate de minister rezultă că valoarea ajutorului de stat, cu excepția a trei instituții, se încadrează în limita prevăzută de pct. 14 din Regulamentul menționat supra, pentru instituțiile teatral-concertistice care au beneficiat în anul 2018 de subvenții.
27. În acest context, menționăm că Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 1 din 30 august 2013, la pct. 55 stabilește următoarele:
„În cazul în care furnizorul și/sau inițiatorul ajutorului de stat intenționează să acorde un ajutor de stat ce nu corespunde sau depășește criteriile de evaluare prevăzute (intensitate mai mare, valoarea mai mare decât limitele stabilite etc.) în actele normative pe categorii de ajutor de stat sau în cazul când lipsesc astfel de criterii, evaluarea compatibilității cu mediul concurențial normal se face prin *analiza comparativă*.”
28. Ca urmare a evaluării, prin *analiza comparativă*, a compatibilității ajutorului de stat cu mediul concurențial normal se constată următoarele efecte:
- efectele pozitive ale ajutorului de stat sunt certe:
 - protejarea și valorificarea patrimoniului cultural al țării, care este o prioritate națională;
 - asigurarea accesului cetățenilor la valorile culturale ale țării;
 - promovarea culturii ca unul dintre factorii determinanți în educația și formarea cetățenilor țării.
 - ajutorul este necesar pentru a genera efecte pozitive prin promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural din Republica Moldova;
 - ajutorul este bine orientat și se limitează la acordarea subvențiilor pentru acoperirea cheltuielilor cu personalul privind remunerarea muncii și contribuțiile de asigurări sociale și medicale;
 - ajutorul care se acordă instituțiilor teatral-concertistice urmează să producă efecte de contagiune pozitive importante pentru consolidarea sectorului cultural, în scopul promovării talentului angajaților sectorului cultural și a artiștilor liber-profesioniști din domeniu;
 - ajutorul nu denaturează semnificativ buna funcționare a pieței, efectul asupra mediului concurențial fiind minim.

VII. EXPERIENȚA UNIUNII EUROPENE

29. Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în pct. 26 din *cauza N 563/2007 - Spania Ajutor pentru producția de teatru, muzică și dans*, menționează că intensitatea ajutorului cumulată pentru teatru, muzică și dans poate ajunge până la 100%, motivând că există o piață limitată pentru producțiile de teatru, muzică și dans.
30. În cauza *N 32119/2011 – Ajutor de stat pentru sectoarele din domeniul teatrelor și circurilor*, și în cauza *N 577/2008 – Ajutor de stat pentru producția teatrală, muzicală și coregrafică*, Comisia a acceptat opinia autorităților spaniole de a acorda finanțarea de acoperire până la 100% din costurile eligibile, motivând că aceste genuri de activitate de obicei nu sunt în căutarea de profit, iar veniturile obținute de cele mai multe ori nu acoperă costurile aferente acestor activități. Prin urmare, resursele acordate prin acea măsură de sprijin sunt indispensabile pentru atingerea obiectivului de promovare a culturii și pentru asigurarea diversificării și oferirii publicului larg a unor producții de teatru și circ de calitate.
31. Reieșind din constatările expuse, în vederea realizării angajamentelor asumate prin art. 341 din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr.112 din 02.07.2014 și a obiectivelor stabilite în Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017–2020, precum și în temeiul art. 39 lit. j), art. 41 alin. (1) lit. q) din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012 și art. 10 alin. (2) lit. b) din Legea nr.139/2012 cu privire la ajutorul de stat, Plenul Consiliului Concurenței,

DECIDE:

1. Măsura notificată de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, având ca beneficiari teatrele, circurile și organizațiile concertistice statale constituie ajutor de stat în sensul art. 3 din Legea nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat.
2. A autoriza ajutorul de stat acordat sub formă de subvenții pentru teatrele, circurile și organizațiile concertistice de stat.
3. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va transmite, anual, Consiliului Concurenței informații privind ajutorul de stat care fac obiectul prezentei Decizii, în vederea actualizării Registrului ajutorului de stat, conform art. 19 din Legea nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat.
4. Prezenta Decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi adusă la cunoștința Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.
5. Partea dispozitivă a prezentei Decizii va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**Președintele Plenului
Consiliului Concurenței**

Marcel RĂDUCAN